

Силабус курсу:

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕСІ

Ступінь вищої освіти:	Магістр
Спеціальність:	C1 «Економіка та міжнародні економічні відносини» D7 «Торгівля»
Рік підготовки:	2
Семестр викладання:	осінній
Кількість кредитів ЄКТС:	3.0
Мова(-и) викладання:	українська
Вид семестрового контролю	іспит

Автор курсу та лектор:

д.е.н., проф., Бузько Ірина Романівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри економіки і підприємництва

посада

buzko@snu.edu.ua

електронна адреса

+38-050-614-1298

телефон

Viber за номером
телефону

месенджер

за розкладом

консультації

Анотація навчального курсу

**Цілі вивчення
курсу:**

Даний курс націлено на розкриття загальних та специфічних особливостей управління конкурентоспроможністю в міжнародному бізнесі, оволодіння навичками розроблення та використання високо креативних моделей управління міжнародною конкурентоспроможністю для ефективного та усталеного функціонування підприємства на зовнішніх ринках. Завдання курсу - сформуванню у здобувачів вищої освіти систему знань щодо ключових понять міжнародного бізнесу; методів організації, ведення, регулювання, аналізу, планування та ефективного управління міжнародним бізнесом з дотриманням вимог чинного українського та міжнародного законодавства. Курс має на меті навчити знанням форм конкуренції та міжнародного бізнесу, вмінням вибору партнерів, знанням сучасних форм реалізації товарів та вмінням вирішувати в умовах конкуренції питання організації та ведення міжнародного бізнесу, серед яких важливе місце займає формування та укладання міжнародних угод.

Завданням самостійної роботи за даним курсом є засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу в час, вільний від обов'язкових навчальних занять, без участі викладача; опрацювання наукової та навчальної літератури, аналітичних документів; розвиток та формування знань і практичних навичок в сфері міжнародного бізнесу на ринках товарів, послуг, капіталу, а також управління ТНК із метою підвищення конкурентних переваг компаній.

**Результати
навчання:**

За результатами навчання здобувачі вищої освіти мають *знати*:

Сутність управління конкурентоспроможністю в міжнародному бізнесі. Особливості міжнародного середовища бізнесу. Організаційно-правові форми міжнародного бізнесу. Стратегію діяльності міжнародних фірм при різних типах ринкової конкуренції. Управління персоналом у міжнародних фірмах. Організаційно-правові основи здійснення міжнародного бізнесу в умовах

конкуренції. Механізми ведення та основні тенденції функціонування міжнародних ринків. Можливості міжнародного бізнесу для професійної діяльності, сучасні тенденції бізнес-індустрії в умовах конкуренції. Алгоритми створення компанії з урахуванням конкурентоспроможності міжнародного бізнесу.

За результатами навчання здобувачі вищої освіти повинні *вміти*:

Застосовувати отримані знання при розв'язанні практичних та ситуаційних завдань. Аналізувати і прогнозувати характер та глибину конкурентної взаємодії суб'єктів глобальної економіки. Аналізувати та оцінювати міжнародну конкурентоспроможність підприємств. Вести переговори з іноземними компаніями у різних країнах. Формувати методику розрахунків показників діяльності підприємницьких структур. Використовувати міжнародні стратегічні альянси, типи організацій у міжнародному бізнесі. Визначати позитивні та негативні наслідки експорту, імпорту, зустрічної торгівлі у міжнародному бізнесі. Самостійно оцінювати та прогнозувати в умовах конкурентної боротьби можливості розвитку міжнародного бізнесу в національній економіці України.

Передумови до початку вивчення:

Передумовами для вивчення даного курсу є набуття теоретичних знань та практичних навичок щодо вміння аналізувати основні макроекономічні фінансові показники; досліджувати теоретичні та методологічні проблеми сучасного ринку, використовуючи концепції різних наукових шкіл за допомогою знання матеріалу таких дисциплін: «Економіка підприємства та мікроекономіка», «Маркетинг та дослідження ринку», «Основи менеджменту та підприємництва», «Міжнародний бізнес», «Міжнародна економіка і глобальні виклики».

Мета курсу (набуті компетентності та результати навчання)

Метою вивчення даного навчального курсу є формування, удосконалення та розвиток у здобувача вищої освіти загальних та спеціальних компетентностей і отримання відповідних програмних результатів навчання.

С1 «Економіка та міжнародні економічні відносини»:

ЗК2. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Здатність проводити дослідження на відповідному рівні.

СК1. Здатність застосовувати науковий, аналітичний, методичний інструментарій для обґрунтування стратегії розвитку економічних суб'єктів та пов'язаних з цим управлінських рішень.

СК3. Здатність збирати, аналізувати та обробляти статистичні дані, науково-аналітичні матеріали, які необхідні для розв'язання комплексних економічних проблем, робити на їх основі обґрунтовані висновки.

СК7. Здатність обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

СК8. Здатність оцінювати можливі ризики, соціально-економічні наслідки управлінських рішень.

СК10. Здатність до розроблення сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

ПРН1. Формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

ПРН2. Розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб'єктами економічної діяльності.

ПРН4. Розробляти соціально-економічні проекти та систему комплексних дій щодо їх реалізації з урахуванням їх цілей, очікуваних соціально-економічних наслідків, ризиків, законодавчих, ресурсних та інших обмежень.

ПРН7. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН8. Обирати ефективні методи управління економічною діяльністю, обґрунтовувати пропонувані рішення на основі релевантних даних та наукових і прикладних досліджень.

ПРН11. Визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

ПРН12. Обґрунтовувати управлінські рішення щодо ефективного розвитку суб'єктів господарювання, враховуючи цілі, ресурси, обмеження та ризики.

ПРН14. Розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

D7 «Торгівля»:

ЗК 2. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

СК 2. Здатність проводити оцінювання продукції, товарів і послуг в підприємницькій та торговельній діяльності.

СК 3. Здатність до ефективного управління діяльністю суб'єктів господарювання в сфері підприємництва та торгівлі.

СК 4. Здатність до вирішення проблемних питань і прийняття управлінських рішень у професійній діяльності.

ПРН2. Визначати, аналізувати проблеми підприємництва і торгівлі та розробляти заходи щодо їх вирішення.

ПРН8. Оцінювати продукцію, товари, послуги, а також процеси, що відбуваються в підприємницьких та торговельних структурах, і робити відповідні висновки для прийняття управлінських рішень.

ПРН9. Розробляти і приймати рішення, спрямовані на забезпечення ефективності діяльності суб'єктів господарювання у сфері підприємницької та торговельної діяльності.

ПРН10. Вирішувати проблемні питання, що виникають в діяльності підприємницьких і торговельних структур за умов невизначеності та ризиків.

Структура курсу

№	Тема	Години (Л/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1	Міжнародна конкуренція і конкурентоспроможність	денна 2/2 заочна 0,5/0,5	Сутність конкуренції та її роль у ринковій економіці. Міжнародна конкуренція. Теорії конкуренції та їх еволюція. Поняття конкурентоспроможності. Міжнародна конкуренція і конкурентоспроможність. Конкуренція в системі ринкової економіки. Визначення конкуренції як категорії ринкового господарства. Конкурентоспроможність суб'єкта конкуренції та її основні ознаки. Міжнародна і національна конкурентоспроможність суб'єктів конкуренції. Міжнародний бізнес: причини та характерні риси. Міжнародне середовище бізнесу.	Практичні справи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
2	Міжнародна конкурентоспроможність підприємств	денна 2/2 заочна 0,5/0,5	Міжнародне конкурентне середовище підприємства. Оцінка рівня та інтенсивності конкуренції на світових ринках. Конкурентоспроможність товарів і послуг на світовому ринку. Визначення споживчої цінності товару (послуги). Методичні засади визначення рівня конкурентоспроможності товару (послуги). Взаємозв'язок конкурентоспроможності та споживчої цінності товару (послуги). Показники і чинники міжнародної конкурентоспроможності підприємства (організації). Основні етапи оцінювання конкурентоспроможності продукції. Основні напрямки і програми підвищення міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Організаційно-правові форми міжнародного бізнесу.	Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання
3	Стратегії міжнародної конкурентоспроможності підприємств	денна 2/2	Поле міжнародних конкурентних стратегій. Фактори конкурентного середовища та їх діагностика. Типізація стратегій міжнародної конкурентоспроможності. Конкурентні стратегії в сфері масового виробництва. Конкурентні переваги підприємства, їх формування та підтримання, змістовна характеристика. Конкурентні переваги вузької спеціалізації. Корпоративні стратегії диверсифікації. Управлінські чинники, що впливають на формування конкурентоспроможності підприємства. Фактори забезпечення міжнародної конкурентоспроможності підприємства.	Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання
4	Конкурентні стратегії у різних сферах бізнесу	денна 2/2 заочна 0,5/0,5	Сутність та еволюція міжнародного бізнесу. Конкурентні стратегії у сфері малого бізнесу. Інтернаціоналізація малого та середнього бізнесу. Глобалізація світового господарства як об'єктивна основа розвитку міжнародного бізнесу. Конкурентні інноваційні стратегії. Вплив управлінських рішень на перспективи розвитку міжнародного бізнесу. Необхідність оцінки економічного середовища ведення міжнародного бізнесу. Детермінанти внутрішнього та зовнішнього середовища міжнародної компанії. Формування та оцінка стратегій міжнародної конкурентоспроможності підприємств.	Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
5	Конкурентоспроможність в умовах глобалізації. Фактори забезпечення	денна 2/2	Сутність та причини (стимули) економічного глобалізму. Джерела та чинники досягнення глобальної конкурентоспроможності. Перешкоди на шляху глобальної конкуренції. Розробка та запровадження глобальної стратегії корпорацій. Конкуренція в глобальних галузях. Види міжнародних стратегій. Класифікація факторів формування міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Показники, що формують міжнародну конкурентоспроможність.	Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання
6	Аналіз і оцінювання конкурентоспроможності в міжнародному бізнесі	денна 2/2 заочна 0,5/0,5	Системний підхід до визначення та оцінки ефективності діяльності підприємства на міжнародних ринках. Міжнародна технологічна конкурентоспроможність. Взаємозв'язки між інновацією, структурою ринку і міжнародною технологічною конкурентоспроможністю підприємства. Сутність, завдання та етапи процесу діагностики міжнародної конкурентоспроможності підприємства. Оцінювання рівня та інтенсивності конкуренції на зовнішніх ринках. Функції процесу управління конкурентоспроможністю в міжнародному бізнесі.	Практичні вправи. Аналіз ситуацій. Тести. Індивідуальні завдання

Рекомендована література

Базова література

1. Про захист економічної конкуренції: Закон України. Документ за ред. від 07 травня 2022 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
2. Управління міжнародним бізнесом : навч. посіб. ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини ; уклад.: О. Л. Богашко, О. П. Кірдан, С. М. Подзігун. – Умань : Візаві, 2021. – 200 с.
3. Сапрун Г. Г. Розробка моделі управління конкурентоспроможністю експортно-орієнтованих підприємств. «Молодий вчений», № 3 (43) березень, 2017 р.: веб-сайт. URL:<http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/3/189.pdf>
4. Управління міжнародною конкурентоспроможністю : навчальний посібник у структурно-логічних схемах [Електронний ресурс] / укладачі: Т.В. Андросова, Л. О. Чернишова. – Електрон. дані. – Х. : ХДУХТ, 2019. – 202 с.
5. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник / Т.М. Мельник, Н.О. Іксарова. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т. 2016, - 456 с.
6. Дмитрієв І. А., Кирчата І. М., Шершенюк О. М. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Харків: Бровін О. В., 2020. 339 с.
7. Конкурентоспроможність підприємства : навч. посібник / Р.Л. Лупак, Т.Г. Васильців. – Львів : Видавництво ЛКА, 2016. – 484 с.
8. Міжнародний бізнес : навчальний посібник / О. М. Файчук, С. В. Сидоренко. – К. : НУБіП України, 2016. – 236 с.
9. Сучасна міжнародна економіка : підруч. [Білоцерківець В. В., Завгородня О. О., Золотарьова О. В. та ін.]; за ред. В.М. Тарасевича. –Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. – 386 с.
10. Теорії міжнародного бізнесу : підручник для студентів економічних спеціальностей вищих навчальних закладів / О.Рогач. – К. : ВПЦ "Київський університет", 2018. – 687 с.
11. Управління міжнародним бізнесом: конспект лекцій для студентів економічного спрямування, аспірантів, викладачів / Н.Г. Ушакова, К.Ю. Величко, О.І. Печенка. – Харків: Видавництво «Форт», 2016. – 126 с.
12. Білоцерківець В.В., Завгородня О.О. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю. Ч. 1: Конспект лекцій з дисципліни для студентів. – Д.: НМетАУ, 2019. – 49 с.
13. Управління міжнародною конкурентоспроможністю та зовнішньоекономічною діяльністю: конспект лекцій в 2-х част. Для студентів спеціальності 051 – економіка, які навчаються за ОПП «Міжнародна економіка» (магістерський рівень) / Укл.: В.В. Білоцерківець, О.О. Завгородня. – Ч.ІІ. Управління зовнішньоекономічною діяльністю. – Дніпро: ПБП «ПрінТЕРА», 2019. – 128 с.
14. Управління міжнародною конкурентоспроможністю: Методичні рекомендації до практичних, семінарських занять і самостійної роботи / Сум. держ. ун-т; [уклад.: М.І.Макаренко]. - Суми: СумДУ, 2017. – 48 с.
15. Конкурентоспроможність бізнесу (підприємства) : навч. посіб. у питаннях і відповідях /Шевченко Людмила Степанівна. Харків : Право, 2022. 312 с.

Додаткова література

16. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія / за заг. редакцією професора О.Г. Янкового. – Одеса, Атлант, 2017. – 514 с.
17. The Global Competitiveness Report 2019 – Режим доступу : http://www3.weforum.org/docs/WEF_TheGlobalCompetitivenessReport2019.pdf
18. Євроінтеграційний вимір національної економіки України: монографія / Ред. В.М. Тарасевич. –Дніпро : ПБП «Економіка», 2019. – 170 с.
19. Зайцева Л. О. Конкурентоспроможність підприємств: теоретичний аспект управління:

- монографія. Чернігів: ЧНТУ, 2019. 217 с.
20. IMD World Competitiveness Booklet 2024 / World Competitiveness Center. Switzerland: International Institute for Management Development, 2024. 154 p. URL: https://imd.widen.net/content/rjlc6fl2jl/pdf/booklet_wcy_2024.pdf.
 21. Schwab K.; Zahidi S. (2020). The Global Competitiveness Report: How Countries are Performing on the Road to Recovery. Special ed. Switzerland, WEF. 95 p. URL: <https://www.weforum.org/publications/the-global-competitiveness-report-2020/>.
 22. Kukharuk A., Jingwen H. Analysis of the impact of technological innovation investment on the competitiveness of innovative enterprises. Наукові перспективи. 2024. № 8 (50). С. 321-330. DOI: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-8\(50\)-321-330](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2024-8(50)-321-330).
 23. Skvarciany V., Jurevičienė D. (2024). Comprehensive Assessment of Enterprise Digital Competitiveness. Prague Economic Papers 2024, Volume 33, Issue 2 <https://doi.org/10.18267/j.pep.857> .
 25. Теоретичні, методологічні та практичні аспекти конкурентоспроможності підприємств : монографія / за загальною редакцією професора О.Г. Янкового. – Одеса, Атлант, 2017. –514с. http://oneu.edu.ua/wpcontent/uploads/2018/01/monograf_ep_oneu_2017_11_12.pdf
 26. Bris A. et al. (2021). IMD World Digital Competitiveness Ranking 2023. URL: <https://www.imd.org/centers/wcc/world-competitiveness-center/rankings/world-digitalcompetitiveness-ranking/>.
 27. Данько Т. В. Концептуальні засади розвитку теорії міжнародного бізнесу в умовах підвищення глобальної технологічної динамічності. Проблеми економіки. 2022. № 4 (54). С.201-213. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-0712-2022-4-201-213>

Методичне забезпечення

Презентації лекцій, матеріали практичних занять, завдання для самостійної роботи розміщені на платформі Електронного кампусу

Оцінювання курсу

За повністю виконані завдання студент може отримати визначену кількість балів:

Інструменти і завдання	Кількість балів
Робота впродовж семестру на практичних заняттях (участь в обговоренні ситуаційних завдань і розв'язання задач, поетапне опрацювання питань за обраною темою)	10
Проміжне тематичне тестування	15
Індивідуальне завдання (підготовка опису обраної теми та її презентація)	40
Презентація індивідуального завдання на практичному занятті	5
Екзаменаційне тестування	30
Разом	100

Шкала оцінювання студентів

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Політика курсу

Плагіат та академічна доброчесність:

Дотримання академічної доброчесності за курсом ґрунтується на внутрішньо-університетській системі запобігання та виявлення академічного плагіату. До основних вимог за курсом віднесено - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Перевірка текстів на унікальність здійснюється однаковими для всіх здобувачів засобами: – за допомогою програмного забезпечення Unicheck і засобів системи MOODLE; за Internet-джерелами – за допомогою програми Antiplagiarism.net.

Завдання і заняття:

Очікується, що всі здобувачі вищої освіти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених курсом. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час консультації викладача. Здобувач вищої освіти має право на оскарження результатів оцінювання.

Поведінка в аудиторії:

Курс передбачає індивідуальну та групову роботу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. На аудиторні заняття здобувачі мають з'являтися вчасно відповідно до діючого розкладу занять, яке міститься на сайті університету. Під час занять усі його учасники мають дотримуватися вимог техніки безпеки.

Поведінка на онлайн-заняттях:

Здобувачі мають вчасно підключитися до заняття згідно з розкладом, обов'язково через електронну систему TIMETABLESNU. Упродовж заняття у студентів мають бути увімкнені камери і для відповіді працюючі мікрофони.